

אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דינו

1. תלמוד בבלי מסכת שבת דף פח עמוד א

ויתיצבו בתחתית ההר, אמר רב אבדימי בר חמא בר חסא: מלמד שכפה הקדוש ברוך הוא עליהם את ההר כגיגית, ואמר להם: אם אתם מקבלים התורה - מוטב, ואם לאו - שם תהא קבורתכם. אמר רב אחא בר יעקב: מכאן מודעא רבה לאורייתא. אמר רבא: אף על פי כן, הדור קבלוה בימי אחשורוש. דכתיב קימו וקבלו היהודים, קיימו מה שקיבלו כבר. אמר חזקיה: מאי דכתיב משמים השמעת דין ארץ יראה ושקטה אם יראה למה שקטה, ואם שקטה למה יראה? אלא: בתחילה - יראה, ולבסוף - שקטה. ולמה יראה - כדריש לקיש, דאמר ריש לקיש: מאי דכתיב ויהי ערב ויהי בקר יום הששי, ה"א יתירה למה לי? - מלמד שהתנה הקדוש ברוך הוא עם מעשה בראשית, ואמר להם: אם ישראל מקבלים התורה - אתם מתקיימין, ואם לאו - אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו.

דרש רבי סימאי: בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע, באו ששים ריבוא של מלאכי השרת, לכל אחד ואחד מישראל קשרו לו שני כתרים, אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע. וכיון שחטאו ישראל, ירדו מאה ועשרים ריבוא מלאכי הבלה, ופירקום. שנאמר ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב. אמר רבי חמא ברבי חנינא: בחורב טענו, בחורב פרקו. בחורב טענו - כדאמרן, בחורב פרקו - דכתיב ויתנצלו בני ישראל וגו'. אמר רבי יוחנן: וכולן זכה משה ונטלן, דסמיך ליה ומשה יקח את האהל. אמר ריש לקיש: עתיד הקדוש ברוך הוא להחזיר לנו, שנאמר ופדווי ה' ישבון ובאו ציון ברנה ושמחת עולם על ראשם - שמחה שמעולם על ראשם.

אמר רבי אלעזר: בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצתה בת קול ואמרה להן: מי גילה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשין בו? דכתיב ברכו ה' מלאכיו גברי כח עשי דברו לשמע בקול דברו, ברישא עשי, והדר לשמע. אמר רבי חמא ברבי חנינא: מאי דכתיב כתפוח בעצי היער וגו' למה נמשלו ישראל לתפוח - לומר לך: מה תפוח זה פריו קודם לעליו, אף ישראל - הקדימו נעשה לנשמע. ההוא מינא דחזויה לרבא דקא מעיין בשמעתא, ויתבה אצבעתא דידיה תותי כרעא, וקא מייץ בהו, וקא מבען אצבעתיה דמא, אמר ליה: עמא פיזוא דקדמיתו פומייכו לאודנייכו, אכתי בפחזותייכו קיימיתו! ברישא איבעיא לכו למשמע, אי מציתו - קבליתו, ואי לא - לא קבליתו. - אמר ליה: אן פח עמוד ב' דסגינן בשלימותא - כתיב בן תמות ישרים תנחם הנך אינשי דסגן בעלילותא - כתיב בהו וסלף בוגדים ישדם.

.....ואמר רבי יהושע בן לוי: מאי דכתיב לחיו כערוגת הבשם - כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקדוש ברוך הוא נתמלא כל העולם כולו בשמים. וכיון שמדיבור ראשון נתמלא, דיבור שני להיכן הלך? - הוציא הקדוש ברוך הוא הרוח מאוצרותיו, והיה מעביר ראשון ראשון, שנאמר שפתותיו שושנים נוטפות מור עבר, אל תקרי שושנים אלא שושנים.

ואמר רבי יהושע בן לוי: כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקדוש ברוך הוא יצתה נשמתן של ישראל, שנאמר נפשי יצאה בדברו. ומאחר שמדיבור ראשון יצתה נשמתן, דיבור שני היאך קיבלו? - הויד טל שעתיד להחיות בו מתים, והחיה אותם. שנאמר נְשָׁם נְדָבוֹת תִּנְיֵף אֱלֹהִים נְחַלְתָּךְ וְנִלְאָה אֶתָּה כֹּוֹנֵנְתָּה.

ואמר רבי יהושע בן לוי: כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקדוש ברוך הוא חזרו ישראל לאחוריהן שנים עשר מיל, והיו מלאכי השרת מדין אותן, שנאמר מַלְכֵי צְבָאוֹת יִדְּוֹן יִדְּוֹן אֶל תִּיקְרֵי יִדְּוֹן אֶל אֶל יִדְּוֹן.

עין איה / שבת ב / פרק תשיעי / צב. שבת דף פח ע"ב

ואריב"ל, כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה תזרו ישראל לאחוריהן י"ב מיל, והיו מלאכי השרת מדין אותן, שנאמר "מלכי צבאות ידודן ידודן", א"ת ידודן אלא ידודן. כשאורה עליונה מברקת באה מספירות עליונות ונשגבות, שהן עומדות הרבה מאד ממעל לכל הערך המהותי של הנושא המקבל אותה האורה, מוכרח הדבר שימלא הנושא המקבל מחשכים וקדרות עמוקה, ששואב אותם מתחתית מהותו. ואותה הנסיגה ההשקפית שנסוג המקבל לחגוי המחשכים והמאפלים, אותה הקטנות האימה שהוא נתון בה מתוך חרדתו הפנימית, מפני בהיקת האורה הגדולה ההולכת ושופעת עליו בהגלותה בגאון עזה, היא מכשירתו להיות אח"כ בא בדליגות מהירות, שלא בהדרגה

ולא בפסיעות מדורות, ולא מהתגלות כוחו פנימה כ"א מהוספת חיים ועז, אשר במלא כל העולמים, המתיחסים כולם אל היחש הנשא שיש לאותו התוכן המתמלא מחיבורם של שני האורות, של האור הברקי המזהיר ומבהיק במלא זהירותו ממעל לכל ערכי המקבל ותכונותיו, ושל האור החשוך שבמעמקי התחתיות של הכשרת המקבל, מקום הענוה והדכאות, העצב אשר בו יהיה מקור כל מותר 1, הכעס המביא לידי שחוק, והדמעה המביאה את הרינה 2 הממולאה בהוד עליזת עולמים. 5

כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה הבהיק אורו המרומם מכל שגב, המתעלה מכל ספיגת נשמה אשר במעמד האומה כולה בהתגלותה בחיים. מתוך החרדה אל הכשרת ספיגת האורה הבלתי מוגבלה ומתמודדת, חזרו ישראל לאחוריהם י"ב מיל, כל מלא ערכם, רוחקו והו(נ)מכו, נתמלאו מאותה האורה החשוכה המכשרת את הרוח לקבלת האורה המבהקת, המזרחת בכלילות פארותיה. והיו מלאכי השרת, לא בכח עצמם המורגש, כ"א בכח אל אלים 3 הממלא כל היקום בכח הדרת גבורת אלהים חיים, המתפוצצת בהמון כחות החיים השכליים והמלאים הרגשה ושאיבת שירת עליזי קודש, שמגעם מתתחם באותו הגודל של שטף הרוח ההולך וזורם בישראל מיד ולדורות, היו מדדין אותן, מחזירין אותם אל מקומם העליון ועוד למעלה למעלה, בהתפעלותן הרוחנית אשר לכל המון העולמים, מתעודדת 4 כנסת ישראל לרום פארה. א"ת יודון אלא יודון. 15

אותה ההשבה אל הרוממות, הבאה אחרי ההפלה המכשרת אל ההופעה העליונה, היא באה לא בהדרגת ערכים, בשמירת סדר, בשליבות הקדמות והכנות תיקונים מכשירים ועיונים מסודרים, הבאים אלו אחר אלו כסדר בנין העולם הרגיל בגשמיות ורוחניותו, אלא בהופעת הפתעה, בדליגה עליונה, בדידי נמרץ היא באה, מתוך שהיא אינה צריכה לקנות מה שאינו, לחדשו ולהמציאו, אלא להזריח בכחה הכמוס את סגולותיה הגנוזות, אשר אחרי ההכשרה הקדרותית, הנן הולכות ושוטפות במלא עז, ממהרות ומתפשטות במהירות ברקית. והחיים הפנימיים אשר בנשמות, ועוזו החיל והחוסן אשר במלא עולמים והמון תילותיהם המלאכיים, מתלכדים יחד והיו לאבוקת חיים ועננה עליונה. א"ת יודון אלא יודון. "ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי" 5, ומתוך שישבתי בחושך ד' אור לי 6. 25

1 עפ"י משלי יד, כג. 2 עיין תהילים קכו, ה. 3 דניאל יא, לו. 4 בכת"ק ניתן אולי לקרוא: מתמודדת. 5 שמות יט, ד. 6 עיין מיכה ז, ה. ילקוט שמעוני תהילים תרכח.

30 ז. עולת ראיה / חלק א / עמוד קנו

אָנָּא בְּכַח גְּדוּלַת יְמִינְךָ תִּתִּיר צְרוּרָה:

ימין ד' הרוממה, מעוז החסד ההולך ומתגלגל בעולם, ויסוד המגמה של כל ההויה כולה, כי עולם חסד יבנה. אמנם הימין יש לה גודל וקוטן. הקוטן של הימין, הוא כשהחסד הוא נערך לפי איזו מדה מצומצמת של מקבל החסד, עד כמה שיוכל שאתה, אבל גדולת החסד היא מדת החסד הנותנת רב טוב יותר מכדי המדה של המקבל, ואם לא יוכל שאת רוב הטוב, אז החסד הוא גדול כ"כ, עד שמשפיע הוא מטובו ג"כ יכלת ואמץ להכיל את קבלת הטוב והחסד. ברוך ד' יום יום יעמס לנו, שהקב"ה נותן כח בצדיקים לקבל טובתם (סנהדרין ק').

אמנם גדולת הימין, שהיא כבר בפעל, היא קשורה באיזו מדה ממדות העולם המוגבל, ואע"פ שינתן כח לקבל הטובה סוף כל סוף איזה קישור ואיסור יש כאן, מצד מצרי העולם והגבלותיו התכוניים. אבל כחו הפנימי של החסד, של גדולת החסד, הוא בעל כל האפשרויות כולן, ואין שם שום דבר האוסר והקובע הגבלה למדת העלוי, הטוב, האור והחפש הקדוש, שלא יתפשטו בכל המרחבים. ולמטרה עליונה זו, של התפשטות הטוב האמתית, אור ד' והשכלת אמתו, נעם טובו, וענג יפעת תפארת גדולתו, בלא שום הגבלה, בלא שום מעצור, לא לפי מדת המציאות הפעלית, שיצאה ירודה ומצומצמת, אלא לפי מדתה העליונה של תכונת הכח העליון, שאין בו שום הגבלה, שום אי אפשרות, ואור השכינה יאיר באור אין סוף בלי מצרים. אנא בכח גדולת ימיןך תתיר צרוורה. 45